

La solidaritat no és caritat

El desembre és un mes que, entre moltes altres coses, s'associa a la idea de solidaritat. Les festes de Nadal suposen una pretesa harmonia en la convivència social que convida als esclats d'efervescència solidària. Moments àlgids d'empatia i generositat, que es contraposen als moments àlgids de consumisme, per respondre a múltiples causes socials: des de la recollida d'aliments fins a la recerca mèdica, tot passant per l'apadrinament d'infants, entre altres finalitats. Per petit que sigui el resultat final, sempre és un èxit en la mesura que es millora la situació de partida: es passa de no tenir res a tenir. Certament, les convocatòries intensives i maratonianes de solidaritat durant el mes de desembre contribueixen a millorar les condicions de vida. Dit això, és oportú reflexionar sobre l'exercici de la solidaritat en la societat actual.

Des del punt de vista sociològic, és obligat citar Émile Durkheim, que en la seva obra *La división del trabajo social* aborda la solidaritat com a fet social. Més enllà de la idea abstracta de societat, el sociòleg parteix de l'existència de grups d'individus que comparteixen espais en dinàmiques grupals tot establint vincles de solidaritat d'índole molt variada. Durkheim parla de la solidaritat orgànica en les societats modernes fruit de la creixent divisió del treball, que implica més especialització de les persones, més heterogeneïtat de les funcions i, per tant, més necessitat d'interdependència

funcional entre els individus. Sense entrar en el debat teòric que planteja l'autor, és interessant recollir la idea de solidaritat com una dinàmica de relacions horitzontals i recíproques entre persones diverses que formen part d'un grup. Des d'aquesta perspectiva, s'entén que la solidaritat implica compromís, constància i reconeixement de l'altre com a igual.

La solidaritat es pot expressar de moltes maneres, però no és només un gest puntual sinó una actitud compromesa davant les relacions socials, una manera d'estar i entendre la interacció amb els altres. L'aportació material a una causa justa és un gest solidari necessari però no suficient per teixir els vincles de solidaritat que, per exemple, han fet possible l'existència de la Plataforma d'Afectats per la Hipo-

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

teca (PAH). La diferència entre les iniciatives de tipus assistencialista basades en donatius i la militància a la PAH és en termes de compromís, constància i reciprocitat. Donar sense contrapartida situa en peu de desigualtat el que rep, perquè anul·la la possibilitat d'una relació horitzontal i, per tant, genera un

deute que interfereix en les relacions futures. Preservar el respecte i la dignitat de l'altre és bàsic en termes de solidaritat. L'horitzontalitat implica acceptar que la interdependència és bidireccional, és a dir, que "un dia jo ajudo però l'altre m'ajuden". Per això és important diferenciar la solidaritat de la caritat. La solidaritat busca la causa del problema per trobar una solució col·lectiva; la caritat ofereix una ajuda immediata però corre el risc d'emascarar l'origen del problema.

Per descomptat, en el context actual la societat no pot rebutjar la bona predisposició i l'eficiència de moltes accions caritatives. Hi ha moltes famílies que tenen un plat a taula cada dia gràcies a aquest tipus de voluntariat. Però tampoc es pot obviar que moltes d'aquestes persones viuen amb humiliació la seva situació: per exemple, mares que van a recollir menjar al banc d'aliments quan els seus fills són a l'escola perquè no els volen dir que no tenen diners per anar al supermercat. La solidaritat té un recorregut més llarg i ofereix, sovint, identitat. Les persones que formen part de la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca s'identifiquen i es fan visibles en les seves reivindicacions. En lloc d'humiliació, la seva militància els aporta reconeixement, confiança i el que es coneix com a empoderament. La caritat individualitza els problemes; la solidaritat permet socialitzar-los. Una diferència important, sobretot en un moment en què la gestió de la crisi que han fet els governs, que han acceptat el paradigma de l'austeritat, ha suposat la pèrdua de capacitat per garantir l'accés als serveis públics. La caritat no pot substituir la falta de garanties públiques perquè reproduceix desigualtats en comptes d'assegurar la igualtat. En la mesura que la solidaritat no és caritat, només es pot exercir els 365 dies de l'any, sense oblidar que el que és desitjable seria que aquesta actitud solidària complementés, i no substituís, les garanties socials de l'estat.

ARIANNE FABER

La diferència entre l'assistencialisme basat en donatius i la militància a la PAH és de compromís, constància i reciprocitat

No es pot obviar que moltes de les persones que són objecte d'accions caritatives viuen amb humiliació la seva situació